

Izhaja vsak četrtek
In stane po pošti pošiljan letno Din 52, polletno Din 26, trimesečno Din 13. Naročnina se pošilja vnaprej na upravo lista: »Narodni Gospodar« v Mariboru, Frančiškanska ul. 14.

Plačana v gotovini.

Posamezna številka stane 1.50 Din.

NARODNI GOSPODAR

ORGAN NARODNE RADIKALNE STRANKE ZA MARIBORSKO OBLAST.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Isti se ne vračajo. Cene oglasov po dogovoru, za večkratne oglase primeren popust. Otvorjene reklamacije poplata prost. Ček račun poštne urada Ljubljana št. 13.860.

9. številka.

MARIBOR, dne 28. avgusta 1924.

1. letnik.

Pravi krivci izrednih dogodkov v naši državi.

S povratkom Stjepana Radića iz inozemstva v Zagreb se je naš politični položaj mahoma preokrenil v smeri proti Vidovdanski ustavi in naši ujedinjeni državi. Stjepan Radić niti pičice ni popustil na dosedanjem protidržavnem stališču, in njegove izjave so jasen dokaz, da tudi v bodoče ne bo popustil, temveč vladno pozicijo izrabil za svoje razdiralne, politične namene.

Pod vplivom njegovega povratka so se povodom Sokolskega zleta doigrali znani dogodki v Zagrebu, pri katerih so zaslepljeni Radićevci oskrbnili sveto zastavo našega jugoslovenskega Sokolstva in s svojimi dejanskimi napadi na naše severne brate Čehe in Poljake grdo grešili proti jugoslovenskemu gostoljubju. V očigled temu žalostnemu dejstvu so padla v nič vsa zagotovila, ki jih je dal ob sprejemu mandata za sestavo sedanje vlade na najvišjem mestu Ljuba Davidović in sedanji politični položaj v državi popolnoma odgovarja izjavi vojnege ministra generala Hadžića, ki odklanja vsako odgovornost za posledice današnjega režima.

Ljuba Davidović ima sedaj nalogo, da do konca meseca avgusta t. l. spreobrne Stjepana Radića in dobi od njega jamstvo za lojalno obnašanje napram kralju in državi. Po našem mnenju pa so vsi oni, ki pričakujejo, da bode Radić opustil svoje republikansko stališče in se prelevil iz najodurnejšega protidržavnega hujskača v državotvornega monarhista, politični otročaji. Podčrtamo, da se pri Stjepanu Radiću z ozirom na njegov nestalen, prevrten in nedosleden značaj pod nobenimi pogoji ne moremo zanašati na odkritosrčnost in iskrenost. Ni pa izključeno, da se je v zadnjem času od svojih zaveznikov nalezel ene lastnosti, katera te ljudi odlikuje že od nekdaj, katere pa Stjepan Radić dosedaj ni pokazal, namreč — hinavščine in zahrbtnosti.

Stjepan Radić je bil vedno odkritosrčen in je v domovini in v inozemstvu z odprtim vizirjem ruval proti naši ujedinjeni državi. Njegovi zavezniki pa so se v Beogradu klanjali onim Srbom, zoper katere so v domovini uprizorjali najgrše plemenske hujskarije. Zato pa morajo merodajni faktorji paziti, da ne bodo nasledili kakemu zagotovilu Stjepana Radića, kakor so ob podelitvi mandata za sestavo sedanje vlade nasledili obljubi Ljube Davidovića, da je Radićeva republikanska stranka razcepljena, in da se je pod vodstvom dr. Horvata 40 Radićevih poslancev preorijentiralo v jugoslovensko-nacionalnem smislu.

Cela jugoslovenska javnost še stoji pod vtisom žalostnih dogodkov v Zagrebu in baš zaradi tega je potrebno, da se tem dogodkom pogleda do dna. Široke vrste hrvaškega naroda še niso pokvarjene, temveč poštene, čiste jugoslovenske, kar nam najlepše dokazujejo hrvaški Sokoli, ki se na dan Sokolskega zleta, dasiravno v največji nevarnosti, niso ustrašili, visoko dvigniti kristalnočisti prapor jugoslovenskega Sokolstva.

Povzročitelji teh žalostnih dogodkov v Zagrebu in celega republikanskega gibanja na Hrvaškem sploh pa so po našem mnenju zagrebški židje, ki kot denarni močotci vsako protidržavno gibanje gmotno podpirajo in stojijo tudi za gibanjem Stjepana Radića z izdatnimi gmotnimi podporami.

Kakor smo sveto prepričani, da so stali za žalostnim krvoprelitjem v Trbovljah tamošnji nemškonacionalci, ki vsak slovenski pokret danes bolj kruto preganjajo, nego v bivši avstro-ogrski monarhiji, tako je tudi gotovo, da stojijo za zagrebškimi incidenti tamošnji protidržavni židje. Če zavezemo v Zagrebu jezik madžarski čifutariji in zaježimo židovsko povodenj na Hrvaškem, bo za vedno konec sličnih incidentov, konec bo pa tudi republikanskega gibanja na Hrvaškem in s tem bo rešen hrvaško-srbski spor.

Koroški Slovenci in šolsivo.

Naši slovenski rojaki v Nemški Avstriji na Koroškem so v zadnjih dneh doživeli hud udarec. Nemška nacionalna večina v deželi sicer vedno naglaša, da je tudi proti slovenski manjšini pravična in da je ravnopravnost, enakovrednost in enakovaljnost slovenskega jezika v šolah, v uradnih in v javnem življenju strogo zajamčena. V vsakdanjem praktičnem življenju pa dobivajo koroški Slovenci od dneva do dneva hujše batine. V času, ko nemški nacionalci govorijo o ravnopravnosti Slovencev v deželi, je bila zatvorjena edina slovenska ljudska šola v Velikovcu. Radovedni smo, kako bode na ta

O manjšinskem vprašanju v mariborski oblasti.

Ali imamo manjšinsko vprašanje v mariborski oblasti? So, ki zanikajo njegov obstoj, češ, da so drugorodci ljudje, ki se jih more prezreti. Proti njim je glasen besednik naš nemški narodni poslanec in porogljivo se jim režijo v obraz razmere v vseh naših mestih in v mnogih drugih večjih krajih. Ne gre torej zato, ali ga imamo, nego gre zato ali ga moramo imeti, ali ima v naši oblasti svojo domovinsko pravico, in če je nima, da se najde pot, po kateri bi se ga moglo izgnati zakonitim potom.

Sestavljena je naša nemška manjšina iz pristnih Nemcev, ki so prišli prej ali slej med nas s trebuhom za kruhom, iz takih, ki so se od že ponemčenih starišev rodili in bi jih bilo torej opredeliti med prve in pa iz tistih, ki so po rojstvu in svojstvu Slovenci, ki pa so postali po mišljenju in čustvovanju vsled preobratnih razmer Nemci, ali kakor jih zaničujevaje imenujemo nemškutarji. Naša kri, tuje duše. Teli pa je približno dve tretjini. Vsaj v Ptujju je tako. Drugod pa bržkone ne bo veliko drugače. Ako se nam posreči, da izločimo te, ne da bi prvimi krivili niti lasu, tedaj bo manjšinsko vprašanje v mariborski oblasti rešeno, to se pravi, ne bo ga več. Kajti številno brezpomembni ostanek pravih Nemcev ne bo mogel imeti vidnih političnih pohlepnosti, nego bo predvidoma živel med nami mirno življenje.

Ampak kje je pot? Malenkostne, upravno-politične in drugovrstne šikane, kakor jih semtertja prakticiramo doslej? Vbodbaji z iglo bolijo, vbijajo ne. Brutalno nasilje? Od zasebnikov ali od strani državne oblasti? Uspehi vsakega nasilja so, kakor uči zgodovina, in to tudi naša iz polpreteklega dobe, podrejene vrednosti in trajajo le tako dolgo, dokler traja nasilje. Nakar pride reakcija. Sicer zadene zasebno nasilje le posameznike in ne vedno najbolj vrednih. Kar pa se tiče države, ima po mirovnih pogodbah v mnogih ozirih vezane roke in vedno bdečega, strogega kontrolorja v evropskem javnem mnenju. . . . Ostanjejo šola, vojašnica, cerkev. Važni činitelji so to, ki morejo in morajo tudi v tej smeri storiti mnogo dobrega.

Ali njihov delokrog je preozek. Tudi niso njihovi tozadevni uspehi vedno trajni, kajti mnogo tega, kar oni trudoma sezidajo, podirata spetoma predolga pot do cilja, ako prepustimo vso brigo in vse delo v tem oziru edino njim.

In kaj tedaj? V šolo pojdemo, kakor v marsičem drugim, k Nemcem, Madžarom in Italijanom. Posnemajmo njihove metode izza časa starega režima. Ne sicer, da pridobimo narodne priseljence, nego da privedemo nazaj to, kar je itak bilo in je pravzaprav naše. Te metode so na eni strani kulturno delo, na drugi strani pa gospodarski pritisk. Kar iz lepa ne gre, mora iti iz grda.

Predvsem je seveda potrebno, da se vmislimo v duševno razpoloženje naših izgubljenih ovčic; kdor nasprotnika dobro pozna, ga je že premagal do polovice. Kmetstvo ljudstvo smo bili in smo večina še danes. Ko je prišel naš človek iz kmetov v mesto, prevzelo ga je bogastvo in sijaj mestnega življenja. In zahotelo se mu je, da živi tudi on to življenje. To življenje pa je imelo obilježje nemške kulture. In Nemci našega človeka niso odbijali: Prijazno so ga sprejeli, laskali so se mu, šli so mu na roko, podpirali ga gmotno, ter vpeljali v svojo družbo. Tako so vlivali kapljo za kapljo raznarodovalnega strupa v slovensko dušo, ki je postala njihova, ne da bi se pravzaprav zavedala, da izdaja svoj narod in zatajuje očeta in mater. Kar je še manjkalo do popolne odtujitve, sta dodala šola in vojašnica ob prijaznem sodelovanju javnih oblasti. In ta človek je bil kmalu prepričan, da je tu kultura in civilizacija, edina seveda, ki obstoja, tam pa manj vredna rasa, katero je začel mrziti. Če pa iz lepa ni šlo, zgrabila je trda pest, družabni bojkot in gospodarski pritisk. In ker ima konečno tudi želodec svojo pravo, se je marsikateri uklonil vsled tega pritiska.

In če se sedaj vprašamo, kaj smo mi tekom skoraj šestih let storili, da privedemo oropane nam

duše nazaj v svojo sredo, moramo, ako smo iskreni, priznati, da ne preveč. Frakarska oholost, ničevna brezbriznost stojita med nami in njimi. Bogme, privlačne sile, simpatičnosti, nimamo v preobilici. Več bi dosegli s prijaznim občevanjem, kakor z zaprtostjo in družabno rezerviranostjo, manj s preziranjem in z zaničevanjem, kakor z dobrohotnostjo.

Ne. Še tiste redke, ki so se k nam vrnili, ali so na poti da se vrnejo, odvrčamo s tem, da jim predbacivamo prejšnje nemškutarstvo, namesto da bi imeli, in v spodbudo drugim tudi pokazali, da imamo nad enim spokornikom več veselja, kakor nad 99mi, ki so itak naši. Zajedno bi s tem dokazali, da je tisti vsiljeni jim predsodek o naši manjvrednosti zmotna, da ne zaostajamo za njimi in da je naša kultura, če že po zunanosti ne tako bleščeča kakor je nemška, v prirsčnosti najmanj tako popolna kakor njena starejša sestra.

No, in kaj smo storili v gospodarskem oziru. V pero sili porogljiv odgovor, katerega pa je bolje nezapisanega zatreti, saj tiči itak že v suhi ugotovitvi, da smo slej malone v isti meri gospodarsko odvisni od Nemcev in njihovega dvetretinskega priveska, kakor smo bili prej. Prišlo je med nas nekaj bank, o katerih se ne ve, ali so res največje dobro, in prišlo je nekaj trgovcev in obrtnikov ne vedno najboljših. Ali to je tudi vse. Ostali pa so malone vsi pridobitni sloji nemške narodnosti s priveskom vred, in ostal je ta privesek v narodnem oziru istotak, kakor je bil poprej. In vsi ti živijo od žuljev našega ljudstva. Do kedaj še za Boga miloga! Vse dotlej, dokler hočemo mi. Kajti tu leži ključ. Težak je. Napora je treba, da se dvigne. Dvigniti ga more le kreпка roka zdravega telesa. Naš narodni organizem pa je bolan. Upajmo, da bo lezen ni podedovana in da okrevamo v doglednem času. Tedaj pa! Pri Bogu in vragu kje je kdo, ki bi se drznil trditi, da ne dosežemo svojega smotra, ako se srečajo vse naše stranke na eni in isti platformi in zagrmijo, zvesta sicer vsaka svojemu vseživljenjskemu programu, na ves glas: Kdor je naš, k nam! Kdor je naš in noče biti, niti ni pristen drugorodec, zanj nimamo kruha.

Seveda to niso igrače! Tu je treba pred vsem podrobno izdelanega delovnega načrta. Izvršitev istega zahteva resničnega idealizma, resnega dela, prevdarnosti, vztrajnosti, predvsem pa požrtvovalnosti na vseh koncih in krajih. Proč torej z uganjanjem, kdo je bolj naroden in državotvoren, proč z vzbujanjem starih opominov, kdo ima več narodnih grehov za seboj. Na dan na skupno delo. V to svrhu izvolite iz vseh strank posebno skupino, ki naj izdela program in vodi delo.

Da to ni nedosegljivo, priča dvajsetletna zgodovina Gorice pred vojno. Ta naj nam bo vzor in vspodbuda.

Razume se, da pri vsem tem tudi državna oblast ne bi smela križem rok stati ob strani. Osobito mora biti njena politika, glede nemških inozemcev, ki prihajajo med nas, jasna in smotrena. S kitajskim zidom se ne moremo obdati. Nesmiselno je otežkočati in zabranjevati prihod tistih inozemcev, ki ostajajo med nami iz katerega si bodi vzroka, le mimogrede. Narodno nam ne morejo mnogo škodovati, nekaj gospodarske koristi pa le prinesejo. Drugače je z različnimi strokovnjaki, ki so nam nujno potrebni in ostanejo bodisi stalno bodisi za daljšo dobo v državi. Tu bi morala biti parola: K nam niti enega Nemca, ker ti občutno kvarijo narodni položaj v narodno nečistih krajih! Ker jih pa potrebujemo, naj se pošljejo v ljubljansko in zagrebško oblast ali kamorkoli, le ne med nas. Nam potrebni material, ki mora biti narodno zaveden, pa naj se vzame od tam.

Res je sicer, da so na tem mestu podane misli in nasveti često prežvekanе robe. Res pa je tudi, da se o takih vprašanjih pri nas nikdar zadostno ne razpravlja, kakor dokazujejo dejstva. In zato mora biti to vprašanje za nas vsakdanje premišljevanje.

Konferenca Male antante v Ljubljani.

V Ljubljani so se v sredo dne 27. t. m. sestali zunanji ministri Male antante gg.: Beneš, Duca in dr. Marinković. Predmet konference je, da se rešijo vprašanja: 1. stališče držav Male antante napram Zvezi narodov; 2. stališče Male antante napram sovjetski Rusiji; 3. londonski sporazum; 4. medzavezniški dolгови. O poteku te konference poročamo podrobneje v prihodnji številki.

Nikola Pašić.

»Če udariš pastirja, razkropile se bodo ovce.« Ta izrek je vodil naše klerikalce, da so se besno zagnali v sivolasnega in preizkušenega državnega krmilarja, misleč, da bodo razdvojili radikalno stranko, v tistem hipu, ko ji uničijo voditelja. Vse, kar je na njem, so skušali oskruniti, mazali so celo njegovo brado, ki ni osivela samo od let, marveč mnogo več od velikega dela in težkih skrbi, ki jih je vsakdar imel preje za svojo Srbijo, čije najboljši sin ji je bil, za katere dobrobit je tvegval svoje življenje in pozneje za skupno ujedinjeno domovino. Star je naš Pašić in v dolgih letih svojega politikovanja je moral ta veliki borec mnogokrat doživeti, da se je njegova in njegova stranka potisnila od državnega krmilarja. In krmarili so drugi, krmarili slabo, in ko je bila smer državne politike napačna, ko je pot bila nevarna, tedaj so pozvali vedno iznova samo istega Pašića, da je usmeril državni čolnček zopet na mirno gladino in ga rešil pretečih skal. Zato pa, vi naši klerikalci, ne pustite iz vidika, da se bo brezdvomno še dogodilo, da bo vzel v roke državne vajeti oni Pašić ki jih je že mnogokrat vodil. Vi sami mu napravljate najboljšo pot. Vaša politika je taka, da boste dovedli našo državo kmalu na ono nevarno točko, ko ne bo drugega preostalo, da bo zopet poklican oni sedaj »odžagani« Pašić, kateri edini bo v stanju, popraviti vaše grehe, ki ste jih storili nad do-

movino. »Pašić se ne vrne nikdar več,« kričite, a tega sami ne verujete. »Die Geister, die ich rief, die werd' ich nun nicht los,« se je že in se bo še udeleževalo nad vami. V vaši slepi strasti ste klicali na pomoč Radića. Sedaj ga imate komaj nekaj dni tu in že ne veste, kako bi se ga iznebili. Nič bi vam ne bil na potu, ko bi bili prepričani, da se mu posreči njegovo peklensko delo — razbitje naše ujedinjene države. Ker pa veste, da živi še Pašić, ker veste, da stoji za njim mogočna armada njegovih pristašev in ker sami dobro čutite, da bo prišel še naš sivolasi prvak do vodstva vlade, zato se Radića otesate, ali vsaj skušate ublažiti njegove izdajalske besede in dejanja. Biti skušati pastirja, pri tem pa pozabljate, da vsak udarec, namenjen Pašiću, smatra za udarec na lastnem telesu vsak radićal. O, le bijte, a prepričani bodite, da bo najmočnejša stranka v državi znala v pravem času udariti nazaj. Ne bo to tisti gnusen način boja, kakor ga vodite vi. O, ne! Udarec, ki ga bomo vrnili vam in vsem onim, ki ste sedaj na višku, bo obstojal le v tem, da se bomo še tesneje oklenili našega spoštovanega pastirja, ki vam bo prav gotovo v pravem hipu preprečil razbitje naše kraljevine in vam onemogočil radevati se ob vašem idealu — razkosati, ubiti našo državo.

Občinske volitve v Mariboru, Celju in Ptuj.

Vsa avtonomna mesta v mariborski pokrajini so bila dosedaj v nemških rokah. Volitve v ta mestna zastopstva so že razpisane in se vršijo v najkrajšem času. V narodnem oziru so storile vse stranke svojo dolžnost, kjer so se za te volitve povsod združile v narodni blok. K tej združitvi je doprinesla posebno NRS velike žrtve; kajti podlaga skupnega nastopa in razdelitve mandatov v avtonomnih občinskih zastopstvih je bil ključ zadnjih volitev v narodno skupščino v Beogradu, ki so se vršile meseca marca 1923. Pri teh volitvah narodna radikalna stranka ni mogla dobiti veliko glasov, ker je komaj nastopila v mariborski pokrajini, čeprav moramo ugotoviti, da je tudi pri teh volitvah dobila lepo število glasov. Od tega časa naprej je stranka na moči pridobila, tako da ključ zadnjih občinskih volitev ne odgovarja več sedanjemu številu njenih pristašev. Toda stranka se je uklonila glede razdelitve večini, in pristala na ključ zadnjih skupščinskih volitev, kjer ima v avtonomnih mestih kot narodna stranka v prvi vrsti v očeh narodno lice mestnega zastopstva. Narodna radikalna stranka je s tem pokazala, da so narodni in državni interesi njen prvi cilj, in da igrajo strankarske koristi v njeni organizaciji vlogo podrejene vrste. Od volilcev vseh združenih strank je odvisen rezultat volitev in ako bode vsak jugoslovanski volilec na dan občinskih volitev storil svojo dolžnost, bo na dan volitev na rotovžih vseh naših avtonomnih mest brezdvomno zaplapolala naša jugoslovanska državna zastava. Pa tudi z gospodarskih razlogov so volitve v avtonomna mestna zastopstva velikanskega pomena. V Mariboru je sedanja socijalistična večina spravila občinsko gospodarstvo na rob prepada. V

vseh občinskih podjetjih je temeljita sprememba nujno potrebna. Občinsko gospodarstvo se mora postaviti napram današnjim razmeram na odgovarjajočo podlago. Bodoči občinski svet bo moral vzeti v zaščito naše mesto, ki ima vse predpogoje za to, da postane mogočna gospodarska edinica na naši severni meji, kjer pa je sedaj ekonomsko življenje skoraj popolnoma usahnilo, ker odločilni krogi različnim vprašanjem, s katerih ugodno rešitvijo je tesno združena boljša bodočnost našega mesta, niso posvečali potrebno pažnjo. Če samo na to opozorimo, da naš Maribor nima niti primerne kopališča, in da nima električne železnice, akoravno teče skozi mesto Drava in je v bližini mesta električna centrala na Fali, katero so znala izrabiti v svojo korist vsa druga od Maribora precej oddaljena gospodarska središča, smo s tem zadostno osvetlili brezbriznost in zanikernost dosedanjih občinskih očetov, ki niti toliko niso storili, da bi bili te važne — za mesto naravnost življenske zadeve, spravili v tir. Vsak pameten volilec bo na dan volitev stal pred vprašanjem, ali naj voli kandidatno listo tistih nemškutarjev, ki so pred vojno in tudi med vojno desetletja in desetletja neomejeno gospodarili na mestnem magistratu in zamudili najugodnejše prilike, katere bi bili z malimi davčnimi bremenji lahko izrabili v korist mestnega prebivalstva, če bi imeli le trohico pravega smisla za občinsko gospodarstvo. Na drugi kandidatni listi se volilec ponujajo oni socijalisti, ki so v zadnjih letih popolnoma zavozili obč. gospodarstvo. Za eno izmed teh dveh list se nihče ne bo mogel odločiti; edina prava lista je ona narodnega bloka, ki bo občinsko politiko vodil v dobrobit celokupnega mestnega prebivalstva.

Volitve. Zahvala.

Vkljub spremembi v vladi v Beogradu, ki je nastopila tik pred občinskimi volitvami, so se naši pristaši v vseh občinah, kjer obstojajo krajevne organizacije NRS, na dan volitev dne 10. avgusta 1924 prav močito postavili in naši NRS pripomogli do častnih uspehov.

Te uspehe je treba temboj uvaževati, ker smo v nekaterih občinah še le kratko pred volitvami osnovali krajevne organizacije in zanesli tja ideje NRS. Zaraditega smatramo za svojo dolžnost, da na tem mestu izrečemo vsem našim prijateljem in pristašem za dosežene lepe uspehe najsrčnejšo zahvalo z iskreno željo, da bi tudi v bodoče ostali zvesti velikim idejam NRS in da bi se ne ustrašili začasne, kratkodobne spremembe v vladnem režimu, temveč se še tesneje oklenili organizacije naše stranke, ki bo v doglednem času brezdvomno zopet poklicana, da vzame v roke državno krmilo in reši našo ujedinjeno državo vseh notranjih in zunanjih nasprotnikov, ki delujejo na to, da bi razdvojili jugoslovanska plemena in razrušili našo ujedinjeno državo.

V Mariboru, dne 22. avgusta 1924.

Oblastni odbor NRS.

Tajnik: Janko Trošt Jr. Predsednik: Dr. Ravnik Jr.

Vložene kandidatne liste v Mariboru. V soboto dne 23. t. m. so bile vložene za ob. volitve v mestu Mariboru kandidatne liste: 1. Narodni blok, nosilec liste g. dr. Jerovšek, 2. socijalistična, nosilec liste g. prof. Fava, 3. nemška, nosilec liste g. dr. Mühl-eisen. V ponedeljek dne 26. t. m. pa je bila vložena tudi lista »Neodvisne gospodarske stranke«, katere nosilec je g. Peter Gregorc, čevljar v Mariboru. Pripominjamo še, da se nahaja predsednik »Neodvisne gosp. stranke« Zagorski v preiskovalnem zaporu radi nečednih dejanj.

Pokret NRS v mariborski oblasti. VABILO

na redni občni zbor krajevne organizacije NRS za IV. mestni okraj (koroško predmestje), ki se bo vršil v sredo, dne 3. septembra 1924 ob 8. uri zvečer v gostilni gosp. Benko na Koroški cesti št. 47.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika.
2. Volitev odbora.
3. Slučajnosti.

Udeležba obvezna; radikali iz drugih okrajev dobrodošli.

Občni zbor V. mestnega okraja. Občni zbor V. mestnega okraja krajevne organizacije NRS v Mariboru se je vršil dne 16. avgusta t. l. v gostilni Nendl na Tržaški cesti. V odsotnosti predsednika in podpredsednika je vodil občni zbor strankin tajnik g. Smodej, ki je po ugotovitvi sklepčnosti pozdravil došle zborovalce, kakor tudi oblastnega tajnika g. Trošta. Po sprejetju običajnih točk dnevnega reda so se vršile volitve krajevnega odbora, ki se je takoj na to konstituiral. Nato sta govorila predsednik oblastnega odbora NRS g. dr. Ravnik in oblastni tajnik g. J. Trošt. Zborovalci so z velikim zanimanjem zasledovali izvajanja gg. govornikov, ter jima ob koncu govorov priredili živahen aplavz.

Politični pregled.

Notranji položaj v naši državi.

Sedanja klerikalno-turška vlada se je na vsak način hotela izogniti parlamentarni kritiki in kontroli. Radi tega je odgodila delo narodne skupščine. Čim se je odgodila skupščina, zavladovalo je v Beogradu splošno zatišje: v notranjosti naše države pa je politično življenje oživevalo. Dogodki, ki so se zadnje dni odigrali, nam dajejo prav malo upanja, da bo

pod sedanjo vlado prišlo do ozdravljenja države. Nasprotno, dogodki, ki so se odigrali od nastopa sedanjice vlade na oblast, nam najbolje dokazujejo, da se cela država nahaja v velikem neredu. Nasprotniki edinstva so razvili živahno akcijo v vseh delih naše države. Sedanji vladi je vse to dobro znano, a ona nima moči, da bi preprečila delovanje protidržavnih elementov, in to radi tega, ker je vrhovni šef te akcije sam Radić, od katerega milosti je odvisna sedanja vlada. Razumljivo je, da je zavladovalo med pristaši državnega edinstva veliko razburjenje vsled teh dogodkov. — Dne 19. t. m. je imela radikalna stranka v Beogradu veliko zborovanje, katerega se je udeležilo okoli 3000 oseb. Na zborovanju je govoril sivolasi šef stranke g. Nikola P. Pašić. Za predsednika zborovanja je bil izvoljen predsednik beogradske občine g. Mihajlo Marjanović, ki je točno ob določeni uri otvoril zborovanje, pozdravil navzoče, posebno še g. Pašića, kateremu je občinstvo delalo burne ovacije. G. Pašić je povzel besedo, ter v obširnem govoru očrtal zgodovino ujedinjenja. Pašić je izjavil, da je Radić pionir avstrijske politike na Balkanu. On je stalno deloval proti naši državi. Radićeva stranka je avantgarda povampirje avstrijske politike. Ako kdo ne mara ravnopravnosti v naši državi, potem je naša dolžnost, da ga k temu prisilimo, in to bi morali že zdavnaj storiti. (Burno odobravanje. Klici: Dol z Radićem, živel kralj, živila Jugoslavija.) Nato je Pašić še ostro napadel Radića in Davidovića. Čuvati se mora vse to, kar se je s krvjo priborilo. Pašić je končal svoj govor in klical: Slava junaškim borcem! Po končanem govoru je bilo slišati iz tisočih grl: Živijo kralj, živel Pašić, dol z Radićem, na vešala z njim! Govoril je še poslanec Boža Maksimović. Nato je bila sprejeta resolucija. (Vsled pomanjkanja prostora smo morali govor g. Pašića skrajšati, ter ga v prihodnji številki prinesemo v celoti.) — V sredo dne 20. t. m. je imela HRSS zborovanje. Radić je na tem zborovanju naglašal sledeče: »Nam ni treba zahtevati hrvatske države in tudi nismo zahtevali hrvatske države, ker mi že imamo to državo. Mi smo vedno izjavljali, da že imamo to državo in da smo hrvatska država in suveren narod. Našega programa nismo opustili niti za trenutek, ali odločili smo se, čakati na ugoden trenutek. (Op. ured.: Da se razbije naša s krvjo ustvarjena edinstvena država.) Ako na dvoru mislijo, da smo komunisti, naj si tam mislijo kar hočejo. Mi ne bomo pošiljali popravka. Dvor mora vedeti, da smo narod in da ima posla z narodom. Ker sem predsednik HRSS in hrvatskega narodnega zastopstva, je odveč od mene zahtevati kakve garancije ali demantije in največja žalitev za narod, ki ima take tradicije kakor mi Hrvati.« Jasno je, da so v naši državi pričeli dvigati glave vsi tisti elementi, ki so z bolestinim srcem zasledovali konsolidacijo države. V Zagrebu je bila prelita sokolska kri, v Sarajevu so se stari avstrijakanti ojunčili in pričeli razbijati bratom Srbom trgovine, šipe itd. Vse to se vrši pod vlado »reda, zakona in pravice«. — Dne 24. tm. so se vršile v Surdulici velike žalne nacionalne svečanosti v počastitev onih srbskih vojakov, ki so leta 1914—1918 padli od morilske roke Bolgarov. Svečanosti so prisostvovali: kraljevska dvojica, min. preds. Davidović, minister Hadžić, minister Kulovec ter patrijarh Dimitrije in razne druge osebnosti. Kraljev prihod je pozdravilo 31 topovskih strelcev. Po končani svečanosti je imel kralj pri obedu zelo pomemben govor. Naglašal je, da ako ne bi bilo žrtve, ne bi bilo svobode. V državo se naj povrne mir in zadovoljstvo. Zakon državnega in narodnega edinstva se mora vzpostaviti. Ob koncu svojega govora je kralj zaklical padlim žrtvam »Slava«. Nato sta kralj in kraljica odpotovala v Peč k ustoličenju novega patrijarha.

Grčija.

V Grčiji vlada skrajno napet položaj. Mornariški oficirji so se uprli vladnim odredbam. Grška vlada je odpustila vse uporne častnike. Radi tega odloka sta komandanta dveh vojnih oklopnih brzojavno zahtevala od vlade, da prekliche odlok. Ministrski svet je takoj na to ukazal vsemu brodomu, da se ima takoj vrniti v vojne luke, kjer bo razoroženo. Vsa posadka dobi dolgotrajen dopust. Ako se ne bi mornariški komandant Kolialeksis uklonil ter izvršil ukaza, bo vlada energično nastopila proti njemu. Dosedaj je bilo aretiranih več mornariških oficirjev. Bati se je, da se bo gibanje razširilo tudi na armado na kopnem. Kakor se zatrjuje, namerava vlada proglasiti obsedno stanje.

Nemčija.

Nemška javnost in tudi časopisje je sprejelo izid londonske konference zelo hladno. Dne 20. tm. pa je prišla v parlamentu na dnevni red vladna izjava o izidu londonske konference. Ko se je pričelo citiranje vladne izjave, so komunisti zagnali tako vpitje, da je bilo nadaljno citiranje vladne izjave nemogoče. Nato se je seja zaključila. Še isti dan so se vršile dve seji, kateri so ponovno komunisti in nacionalisti onemogočili. Da se sprejme Dawesov načrt, so sklenile socijalistična stranka, demokratska stranka, centrum in nemška ljudska stranka, da glasujejo za sprejetje istega predloga. Ker je pa za sprejetje istega potrebna dvetretjinska večina, je sedaj odvisno sprejetje istega od nacionalistov, ki so pa že v načelu sklenili, da glasujejo proti. Ker je vlada gotova, da ne dobi dvetretjin večine, je skoraj gotovo, da bodo razpisane nove volitve. Zadnja poročila pa pravijo, da bo vlada tudi brez dvetretjinske večine

sprejela ter podpisala londonski pakt, to pa na podlagi čl. 48 državne ustave.

Italija.

V sredo 20. t. m. se je vršil pogreb umorjenega poslanca Matteottija. Pogreba se je udeležilo nad 8000 oseb. Pogreba se je udeležil tudi slovenski posl. Besednjak. — Trgovinska pogodba med Italijo in našo državo se je podpisala. — Notranje-politični položaj v Italiji se ni nič spremenil.

Dovisi.

Mariborske novice.

Pobegnil je kaznjeneц Mato Grbeša iz Dalmačije. Grbeša je visok in krepak mož, rjavih las, nizkega čela in rujavih oči ter ima črne brke. Govori hrvatsko in madžarsko. — Vodja »Neodvisne gospodarske stranke«, vitez Zagorski, je bil na o-vadbo nekega poslovođje iz Kranjske aretiran. Izvabil je na nepošten način od istega 15.000 dinarjev. Pri preiskavi se je našlo samo 600 Din. Na vprašanje, kam je spravil ostali denar, je izjavil, da ga je vrgel v Dravo. Ker se denar ne pobira na cesti, in ker ga dosedaj še nihče ni imel toliko odveč, da bi ga metal v Dravo se tudi vitezu ne veruje. Ker se »Neodvisna gospodarska stranka«, katere predsednik je vitez Zagorski, udeleži tudi letošnjih občinskih volitev za mesto Maribor, smo mnenja, da je ta aretacija strankinega predsednika najuspešnejša reklama za obč. volitve, je njemu župansko mesto že vnaprej zasigurno. — V četrtek 22. t. m. so nekega delavca na Koroški cesti napadli božjastni krčji, vrgli na tla in ga strahovito mučili. Rešilni oddelek ga je hotel spraviti v bolnico; ker pa bolnica ne sprejema takih bolnikov, ni preostalo drugega, kot ga spraviti v policijske zapore. Da se pri nas v zdravstvenem oziru posveča tako malo pažnje, da ni za take in enake slučaje primernega zavetišča, je zelo žalostno! — Restavracija »Narodni dom« bo s 1. septembrom prevzel koroški rojak g. Andrej Oset. — Novoimenovani veliki župan za mariborsko oblast g. dr. Vodopivec je dne 23. t. m. prevzel svoje posle. — V soboto se je preko Maribora peljala deputacija čeških narodnih železničarjev na redni letni občni zbor »Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev« v Ljubljano. Na kolodvoru so jih sprejeli mariborski železničarji, pevsko društvo »Drava«. V imenu češkega kluba je pozdravil goste g. Bureš. Delegati mariborske podružnice »Udruženja jug. nar. žel.« so se nato skupno odpeljali v Ljubljano. — V soboto 23. t. m. je nastala okoli pete ure popoldne v Mariboru in v okolici velika nevihta, ki je trajala kake pol ure in ki je povzročila mnogo škode. Raz streh so padale opeke na cesto, šipe so žvenketale in v parku je ta strašanski orkan zlomil več debelih dreves, druge je pa razdvojil ali s korenino vred izrul iz zemlje. — V soboto 23. t. m. je bil na pobežkem pokopališču odkrit spomenik dr. K. Verstovškeu.

Celjske novice.

Jesensko zasedanje porotnega sodišča v Celju se prične 2. septembra. — Na Jesenicah je bil prijet tukajšnji branjevec Pankrac Dolinar. Imel je že toliko dolgovi, da si ni več vedel pomagati. Edini izhod iz te zadrege mu je bil ta, da je hotel popihati preko meje. V to svrhu si je priskrbel potni list za Francijo. Prodal je vse svoje imetje ter se odpeljal proti Jesenicam. Ker je pa bila oblast obveščena, ga je ista v Jesenicah aretirala ter predala okrožnemu sodišču v Celju. — Trgovsko društvo v Celju je sklenilo otvoriti književni tečaj, to pa le tedaj, ako se prihlasi zadostno število udeležencev. Prijave se pošiljajo na Trgovsko društvo v Celju. Vse informacije se dobivajo v tajništvu Trg. društva (poslopje carinarnice, soba štev. 36.). — Dne 10. tm. okoli 11. ure sta bila Ivan Verhek in njegova soproga na poti proti Levcu napadena od dveh vinjenih slov. vojakov. Stvar se je doigrala tako-le: Ko sta se vračala Ivan Verhek in njegova žena proti domu, ju naenkrat ustavita dva vojaka. Pričela sta ju psovati in ker se je Ivanu Verheku zdela cela stvar preneumna, je zahteval, da se odstranita in pustita pasante na miru. V tem trenutku je že zgrabil en vojak moža Ivana Verheka ter ga vlekel na bližnji travnik, ostali vojak se je polastil žene in jo tudi pričel pretepati. Žena, ki je slišala klice svojega moža, se je vojaku iztrgala in hitela svojemu nesrečnemu soprogu na pomoč. Vojak, ki je tam na travniku obdeloval njenega moža, je tudi njo hotel zabosti z bajonetom, ker ga je hotela rešiti iz njegovih krempljev. K sreči je v tem trenutku prihitel na pomoč železničar Pavel Orozel s svojima hčer-kama, kateremu se je posrečilo oba vojaka ukrotiti ter jih razorožiti. Verhek je zadobil smrtonen-varen vbodljaj z bajonetom v rebra. Orozel pa 5 težkih ran. Slučajno je mimo pripeljal g. Ropas s svojim avtomobilom, kateri je težko poškodovane-ga Verheka vzel na avto in ga peljal v bolnico. Orozel je zadobil take poškodbe, da je tudi delone-zmožen in se zdravi doma. Vojaka sta priznala, da sta storila to dejanje v pijanosti. Bila sta to Franc Golez in Matevž Pergovnik. — Dne 19. avgusta 1924 so praznovali petindvajsetletnico celjski maturanti iz leta 1899. Maturiralo je takrat 10 Slovencev, od katerih so pa trije med tem časom umrli in sicer Blaž Trofi, cand. phil., Fran Ogradi, kaplan in Jan Luskar, župnik. Te pomembne proslave so se ude-ležili gg. dr. Franc Cukala, dekan, Ivan Kolenc, no-

tar, Jakob Majerič, nadzornik drž. žel., Franc Osvatič, župnik, Janko Sernec, sodni svetnik in Karol Troha, industrialec, med tem ko je prof. Jože Skrbinek vsled odsotnosti v Pragi opravičil svojo udeležbo. V spomin na svoje pokojne tovariše je dekan g. dr. Cukala služil v kapucinski cerkvi sv. mašo, katere so se udeležili vsi jubilarji. Po sv. maši se je razvil v očetovi hiši sodnega svetnika Serneca zelo živahen sestanek, pri katerem so se oživljali spomini iz onih časov, v katerih je bila vedno Sernecova hiša nekako zbirališče za razne dovoljene ali nedovoljene politične in kulturne vaje. Med bogatim pogoščanjem so razni govorniki v živem spomenu vzbujali dogodke iz onih časov in kot kronisti si štejemo v dolžnost, da navedemo slučaj, ki se je zgodil tem jubilarjem v letu 1898. Isti so napravili dijaški izlet v Št. Peter v Sav. dolini in nazajgrede so se ustavili tudi v Žalcu, kjer jih je pa izvohal nek nemški profesor. Ko so prišli v Celje so jih nemški profesorji čakali »in corpore« in zaključek je bil, da so vsem tem dijakom odtegnili prosto šolnino, katero je potem velikodušno plačala Posojilnica v Žalcu, za kar naj ji bo tukaj še enkrat izrečena iskrena zahvala. Jubilarji so sklenili, da se čez 5 let zopet snidejo na prijateljski sestanek.

Vrhloča pri Slov. Bistrici. Pri nas je bila na predvečer občinskih volitev razveljavljena protiklerikalna kandidatna lista, ker je Vinko Mesarič v zadnjem trenutku preklical svoj podpis. Ta mož sploh ni obiskoval ljudske šole in zna le za silo zelo slabo podpisati svoje ime. Zato se je navadno celo v važnih zadevah, kakor n. pr. pri sprejemanju denarja kdo drugi z njegovim imenom podpisal za njega na dotično potrdilo. Tu pri podpisovanju kandidatne liste je Vinko Mesarič izrecno izjavil, da naj njegovo ime podpiše na listo g. Alojzija Bračič. Ta se je sicer branil to storiti, ker pa je Vinko Mesarič celo pristavil, da naj ga na kandidatno listo »žih« na mala, je končno z njegovim privoljenjem v navzočnosti dveh prič podpisal na listo njegovo ime, pri čemur je Vinko Mesarič držal za peresnik in s tem vendar na najboljši način pokazal svoj sporazum s podpisom na listi. Nasprotniki sedaj širijo v naši občini razne govorice in napada g. Alojza Bračiča, ter mu očitajo različna nepoštena dejanja. To pa delajo le radi tega, ker so sami največji lopovi in ker druge ljudi sodijo po sebi. Pošteni vrhločani pa itak ne verjamejo, ker vedo, da samo zaraditvega tako kričijo, ker so radikali vložili proti volitvam pritožbo na okr. glavarstvo. Mesariču se pa ne bo posrečilo utajiti svoj podpis in povemo mu tudi, da pričakuje zastoj brezplačno kravo, po kateri se mu sline cedijo in katero bi mu naj g. Bračič postavil v njegov — hlev. Nasprotniki hočejo le pred oblastjo oprati zamorca. Tudi to se jim ne bode posrečilo, ker so bolj črni kot zamorci in jih ni mogoče oprati. Sreško poglavarstvo bo pač zaslišalo priče in uverjeni smo, da bodo volitve razveljavljene. Pri novih volitvah pa se bomo malo drugače pogledali kakor zadnjič.

Pobrežje. Ob priliki zadnjih občinskih volitev so tukajšnji rdečkarji izdali tudi letake, ki so v marsikaterem oziru prav zanimivi. V teh letakih se zaletavajo v prvi vrsti v narodno radikalno listo in sploh v narodno radikalno stranko, kateri očitajo, da je naši državi prinesla le visoke davke, takse in pristojbine. Če bi bili seveda rdečkarji v naši državi na krmilu, potem bi po njihovem mnenju nikomur ne bilo treba plačati sploh nobenih davkov. Tudi bi ne bilo treba delati, državna uprava bi se vzdrževala od zraka in mi vsi z rdečkarji vred pa bi samo zijali ter bi nam pečeni golobje leteli v usta. Tako rajsko veselje in brezdelje bi vladalo v rdeči državi. To so seveda lepe, prazne fraze, s katerimi so pri volitvah lovili »gimplne« za svojo škernico. Že en sam pogled na njihovo gospodarstvo v naši občini nam dokazuje neresničnost njihovih trditev. Pravijo, da so poplačali vse leta 1921 prevzete dolgove in prištedili 120.000 kron denarne gotovine ter uredili občinske steze. Pri tem pa seveda molčijo, da so naložili posestnikom, posebno pa gostilničarjem, naravnost ogromne davke in doklade, tako da v nobeni občini naše mariborske oblasti davki niso tako visoki, kakor ravno pri nas. Šopiriti se s tujim perjem, gospodariti s tujim, od davkoplačevalcev izžetim denarjem, ni nobena umetnost in bi to znal tudi vsakdo in ne samo naši rdečkarji. Občinske ceste pa naj ti gospodje kar pri miru pustijo. Kdor je že hodil iz mesta v Pobrežje, se je sam prepričal, da v slabem vremenu lahko v blatu utone, v lepem pa se zaduši v cestnem prahu. Naši »sociji« so pa vseeno vendar le še zelo »kunštni« ljudje. V Pobrežju so naenkrat »pogruhtali« dve narodnosti. Vse Poberžane smo prešteli in nismo našli druge narodnosti nego slovensko. Rdečkarji mislijo očitno na neko posebno narodnost in to je nemškutarija. Nemškutarijo na Pobrežju kot drugo narodnost pa jim iz srca privoščimo, ker vemo, da se bodo z njimi osmešili ne le v Pobrežju, temveč pred celim svetom. Dober tek!

Pobrežje. (Rdeči župan v Pobrežju.) Pri volitvi župana so narodno-radikalni odborniki oddali prazne glasovnice. Isto so storili tudi klerikalni odborniki, tako da je bil župan izvoljen samo z rdečimi glasovnicami. Poberžani so jako veseli, da imajo sedaj rdečega župana. Ker pa so slišali, da namerava župan sedaj izdati ukaz, da morajo vsi Poberžani na svojih hišah rdeče pobarvati polke na oknih, se nekateri že hudo razburjajo, ker pravijo,

da jim bodo s tem nastali le nepotrebni stroški. Nam je prav, da imajo Poberžani rdečega župana in rdeče polke, ker bo vsak tujec takoj opazil, da živimo v rdeči pobežki republikli.

Slovenska Bistrica. O tatvini konjev pri tukajšnjem veleposestniku in lesotrcu Karolu Kukoviču, o kateri smo že zadnjič poročali, izvemo še naknadno, da sta bila ista po dveh lopovih že prvi dan dovedena do nekega »Sturmvirta« blizu Fale, kjer se je eden od tatov skrival celi dan in odšel s konji proti večeru proti Breznem. Tu ni mogel dobiti hleva in je hotel prenočiti kar na prostem. Vsled prehude vožnje in kolike, ki je napadla enega konja, je bil tat prisiljen pustiti konje na neki njivi, kjer je oboleli konj tudi poginil. Ljudje, ki so šli zgodaj v nedeljo v cerkev, so našli živinčeta in jih spravili k posestniku Rižnarju. Ugotovljeno je o tatovih, da se je eden od njih pripeljal za drugim z železnico do Breznega, kjer je najbrže pomotoma izstopil in si v vsej naglici najel voz do Marenberga, od koder je hotel na sejem v Vuzenico. Ta se je izdajal za mesarskega pomočnika iz Slov. Bistrice. Drugi tat je istotako pobegnil z železnico. — Pri volitvi župana, ki se je vršila v torek 19. t. m., je bil zopet izvoljen dosedanji napredni župan, trgovec Danijel Omerzu, podžupanom senotržec g. Ivan Kac, svetovalcem pa g. Karol Kukovič, dr. Pučnik, Ivan Walland in Hinko Grill. — Plesni učitelj g. Pečnik iz Maribora namerava otvoriti v Slov. Bistrici v mesecu septembru štiritedenski plesni tečaj, ako se oglasi v ta namen najmanj 30 kandidatov in kandidatini, ki se zanimajo za nove, moderne plesse. V soboto dne 30. t. m. priredi imenovani v hotelu »Beograd« družabni večer in boče od tej prilike plesateljne seznanil s svojo umetnostjo.

Spodnja Poljskava. Minuli teden je med potjo iz Morja v Fram pri vožnji drv ponesrečil podomače Jeberlov Šimej. Zdravil se je v javni bolnišnici v Mariboru, iz katere se je že povrnil na svoj dom.

Račje. (Požar.) Katastrofalno je bila naša vas v petek, dne 15. avgusta t. l., prizadeta. Okoli polnoči je izbruhnil pri nekem tukajšnjem posestniku požar, ki se je bliskovito naglo razširil, tako da je v nekaj minutah uničil 16 poslopij. Naša požarna bramba je prihitela takoj na gorišče in začela delati s polno paro, a žalibog, njeno delo ni dosti zaleгло, ker je ravno ob tem času pihal močan veter, ki je požarni brambi in vsem gasilcem delo zelo otežkočeval. Tudi mariborska požarna bramba je bila prihitela na pomoč. Našla pa je že vse — 16 objektov — v plamenu. Na pomoč so tudi prihiteli vse okoliške požarne brambe, kakor iz Podove, Hotinje vasi, Hoč in Framu. Po štiriinpolurnem delu se je požarnim brambam posrečilo, požar lokalizirati. Štirim posestnikom je požar uničil vsa gospodarska in stanovanjska poslopja. Škoda je ogromna.

Razno.

Vsi naročniki našega lista, ki še niso poravnali naročnine za »Narodni Gospodar«, se vljudno naprošajo, da nam čimprej nakažejo naročnino. Za nakazilo denarja smo pred kratkim priložili poštne položnice, katerih se naj naši p. n. naročniki pridno poslužujejo.

Industrijsko-obrtna razstava v Mariboru — podaljšana. Na željo razstavljalcev in večine občinstva, da bi se razstava podaljšala, je odbor razstave sporazumno z razstavljalci sklenil, podaljšati razstavo vključno do 3. septembra t. l. Te podaljšane razstave se bodo udeležili tudi oni, ki so bili razstavili v Ljubljani, tako da bo razstava sedaj še bolj izpolnjena.

Na deški meščanski šoli v Ptujju se prične šolsko leto 1924-25 v sledečem redu: Na deški meščanski šoli v Ptujju se zaradi nove odredbe vršijo ponavljalni izpiti dne 10. in 11. septembra. Odpustni izpiti se vrše 12. septembra ob 8. uri predpoldne in od 2. do 6. ure popoldne. Dne 12. in 13. septembra se vrši vpisovanje učencev. Dne 14. septembra je otvoritvena šolska maša ob 8. uri predpoldne. Dne 15. septembra je redni šolski pouk.

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni „Pravi :FRANCKOV: kavni prldatek“ od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po novi, rjavo-modro-beli etiketi. — Na tej se posebno iztičejo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: ime „Frank“ in „kavni mlinček“.

„Pravi :FRANCK: z mlinčkom“ zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

Nabirajte prispevke za naš tiskovni sklad!

Gospodarstvo.

O sušenju sadja.

Mnogokrat se pripeti, da se sveže sadje ne more takoj prodati in spraviti v denar. Zato je najbolje, če imamo večjo množino sadja, da ga posušimo; posušeno ostane dolgo časa nepokvarjeno. Poleti nam daje hladilno pijačo, v slabih letinah pa dobro hrano. Le dobro posušeno sadje ima ceno. Ni dovolj tedaj, da se sadje le posuši, pri sušenju sadja je treba gledati posebno na to, da se lepo in primerno posuši, da dobi sadje lepo rumenkasto barvo, da ni preveč pa tudi ne premalo suho.

Sadje za sušenje mora biti popolnoma zrelo. Najboljše sadje je ono, ki ima poleg sladkorja tudi primerno jabolčno kislino. Tako sadje dobi, ko je suho, pravi sladki okus.

Sadje za sušenje lahko lupimo ali pa tudi ne. Mnogo bolje se pa suši sadje in je tudi prijetnejšega okusa in se lažje proda, ako se poprej lupi. Osredel in koža kuhanega sadja sta ponavadi neprebavljiva.

Jabolka se razrežejo v štiri do šest delov. Hruške v dva do štiri dele. Breskve in marelice se prekoljejo v dva dela; velike breskve pa se naj prvo olupijo in potem razrežejo v dolge trakove, a vsakokrat naj se prej olupijo.

Da obdrži suho sadje barvo svežega sadja, je najbolje da sadje, pripravljeno za sušenje, 5 minut pred sušenjem namočimo v slani vodi.

V trgovini se plača tako sadje najbolje, ako je lepo belo ali vsaj rumeno-belo; da dobimo tako sadje, treba ga je malo, vsaj 5 minut žveplati. Tako sadje se tudi mnogo bolje drži.

Za sušenje sadja imamo sušilnice. Sušilnic je več vrst. Najbolje sestavljene so sušilnice ameriškega sistema. V taki sušilnici se:

1. sadje enakomerno suši;
2. ne rabi se za sušenje mnogo časa (v sušilnici sistema »Ryder« se lahko v času od 15 ur posuši 400 kg jaboljk);
3. sadje se ne sežge ter postane belo ali belorumen;
4. posušeno sadje je dobrega, prijetnega okusa, nima okusa po dimu in je jako sladko;
5. poraba drv je mala.

Petnajst minut nato, ko se je zakurila peč, je sušilnica pripravljena za sušenje. Kuri naj se toliko, da je v sušilnici toplota 70 do 80° C. Ako bi pa nastala višja toplota, tedaj naj se sušilnica odpre, tako bo v sušilnici vedno enakomerna toplota. Sadje se mora tako naložiti na lese, da leži kos pri kosu; potem se utakne prva lesa skozi zgornja vratca nad pečjo v sušilnico. Ponavadi čez 15 minut potisne se za prvo lesa druga itd. Ko smo potisnili šesto lesa v sušilnico, prišla je prva do spodnjih vrat; ta lesa se vzame iz sušilnice ter se vtakne pri zadnjih vratih v spodnji oddelek in stvar se vrši tako naprej. Suho sadje jemlje se potem iz spodnjega oddelka sušilnice pri spodnjih vratih nad pečjo. (To velja za sušilnico sistema »Ryder«.)

Sadje se ne sme nikdar v sušilnici polagoma ohladiti, ampak se mora vroče iz sušilnice vzeti, da se na zraku hitro ohladi. Suho sadje naj se pusti nekoliko dni na suhem zraku, da se popolnoma osuši.

Borza. Plačati je treba za 100 angl. funtov 36.600 Din, za 100 dolarjev 8065 Din, za 100 švic. frankov 1517 Din, za 100 franc. frankov 440 Din, za 100 laških lir 355 Din, za 100 čeških kron 241 Din, za 100 bolg. levov 61 Din, za 100 avstr. kron 0.1135 Din, za 100 ogrskih kron 0.1075 Din.

Lastnik: Konzorcij »Narodnega Gospodarja«. — Glavni in odgovorni urednik Ivan Pučel. — Tisk Ljudske tiskarne Maribor, Sodna ulica 20.

Tvornica specialnih LESNIH IZDELKOV

ALBIN VODIŠEK
MARIBOR, FRANKOPANOVA UL. 23

Izdelovanje lesnih palic za metle, toporišč, šatulj, risalnih desk, peresnikov, reklamnih paketnih nosilcev, transportnih kurnikov, otročjih vozličkov in tako dalje.

**Širite „Narodni Gospodar“
Poravnajte naročnino!**

Najcenejše in najbogatejše
čevlje in nogavice
kupite pri tvrdki:

Anica Zraun, Maribor, Grajski trg 1

Otroške čevlje in nogavice po izvanredno nizkih cenah!

„LUTKA“

tvornica otroških igračk

Maribor, Trubarjeva ul. 2

Industrijsko-obrtna razstava v Mariboru.
Oddelek II, stojnica šte. 26.

Inserirajte v
Narodnem Gospodarju

Zobobola

ne pozna kdor
neguje zobe z

„ITO“

„Sanatorij“

v

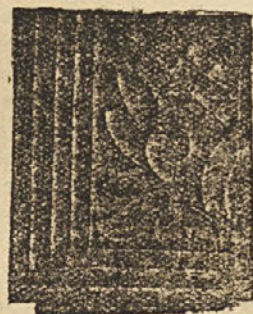
MARIBORU

Privatna klinika z najmodernejšimi napravami na polju zdravstva. Sprejmejo se vsi bolniki razven umobolnih in takih z nalezljivimi boleznimi

Prosta izbira zdravnikov

Cene: I. razred Din 160.—, II. razred Din 120.—, III. razred Din 85.—.

Prospekti na zahtevo!

ODEJE

flanelske in šivane za postelje, odeje za delavce, odeje za konje, perje za pernice, žimo, afrik in civilih za žimnice ter platno za prtiče kupite najceneje v veletrgovini

R. Stermecki

Celje št. 394

Trgovci en gros cene.

Cenik zastoj!

POZOR! Prva POZOR!

dalmatinska klet

toči prvovrstno dalmatinsko vino in ima vedno v zalogi več vagonov z jamčeno pristnega Dalmatinca. Vse kar v to klet leže, gre in vre, prav dobro ve, da vino pristno dalmatinsko je! Vrhutega leži v kleti vsakemu gostu uradno uverjenje v vpogled, da je vino dalmatinskega izvora in pristno.

Josip Povodnik, Maribor
Vojašniška ul. 4 - Mesarska ul. 5.

Trgovina: Aleksandrova cesta 13 * Podružnica: Aleksandrova cesta 33A

Vincenc Mikl, čevljarski mojster

Studenci pri Mariboru

Vsa popravila hitro in najceneje.

Izdeluje vsakovrstne čevlje po meri kakor tudi gornje dele za čevlje.

NA DEBELO!

NA DROBNO!